

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie V./2022
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 244/2021
populárny názov	Procesné spoločenstvo - zrušenie rozsudku
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Všeobecný súd nemôže zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie ako celok, v prípade ak odvolanie nepodali všetci žalovaní, ktorí sú samostatným procesným spoločenstvom t. z. ide v ňom o samostatné práva a povinnosti a každý z nich koná sám za seba. Pokiaľ takto postupuje spôsobí vadu, ktorá už v ďalšom priebehu konania nebude tvoriť jeho predmet, preto pokračujúci rozhodovací proces všeobecných súdov nie je spôsobilý ju napraviť.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa v konaní vedenom na okresnom súde po pripustenej zmene žaloby domáha voči žalovaným v 2. až 22. rade určenia, že viaceré spoluvlastnícke podiely k pozemkom patria do dedičstva po sťažovateľovom právnom predchodcovi. Podstatnou skutočnosťou podľa sťažovateľa je, že napriek tomu, že sa domáha v jednom konaní určenia vo vzťahu k viacerým žalovaným a viacerým spoluvlastníckym podielom k pozemkom, tak v tomto prípade nejde o jednu vec, ale ide o viaceré relatívne samostatné veci spojené do jedného konania žalobou, pretože skutkovo spolu čiastočne súvisia. Sťažovateľ tiež uvádza, že „jednotlivé veci sú skutkovo podobné, ale v určitom okamihu sa v jednotlivých veciach skutkovo odlišujú, pričom žalovaní mimo týchto samostatných vecí (ako celok) tvoria samostatné spoločenstvo a v jednotlivých veciach popísaných vyššie sa rozhoduje na základe odlišných skutkových stavov“. Okresný súd svojím rozsudkom žalobe sťažovateľa v celom rozsahu vyhovel. Sťažovateľ poukázal na to, že proti tomuto rozsudku nepodali odvolanie žalovaní v 2. a 18. rade a vo veci samej nepodali odvolanie ani žalovaní v 3. až 9. rade a žalovaný v 20. rade, pričom vo veci samej podali odvolanie iba žalovaní v 10. až 17. rade, 19., 21. a 22. rade. O týchto odvolaniach rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové

	rozhodnutie. Sťažovateľ vytkol, že krajský súd nielen zrušil rozsudok súdu prvej inštancie bez toho, aby mal právomoc tak urobiť, ale tento svoj postup ani nijakým spôsobom neodôvodnil, čím zasiahol do práva sťažovateľa na spravodlivý proces a jeho rozhodnutie je v tejto podstatnej otázke zjavne svojvoľné a arbitrárne a z ústavného hľadiska neutržateľné.
z odôvodnenia	Z napadnutého uznesenia vyplývajú závery okresného aj krajského súdu, že uvedené právne úkony (darovania a kúpna zmluva) sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi. V dôsledku tejto absolútnej neplatnosti okresný súd rozhodol, že právny predchodca sťažovateľa bol ku dňu svojej smrti spoluvlastníkom predmetných pozemkov. Ak proti tomu niektorí žalovaní nebrojili podaním odvolania, resp. podaním odvolania vo veci samej, s poukazom na to, že súd prihliada na absolútnu neplatnosť predmetných právnych úkonov ex offo, zrušenie rozhodnutia okresného súdu aj vo vzťahu k nim je nesprávne a ústavne neutržateľné. Dôvodom zrušenia rozsudku okresného súdu je neskúmanie dobromyseľnosti ďalších nadobúdateľov pozemkov, čím krajský súd reflektoval argumentáciu tých žalovaných, ktorí podali odvolanie vo veci samej. Ostatní žalovaní však voči rozsudku okresného súdu (pokiaľ ide o vec samu) nenamietali s poukazom na svoju dobromyseľnosť pri nadobúdaní pozemkov. Z uvedených skutočností, ako aj ostatných okolností danej veci vyplýva, že žalovaní sú samostatným procesným spoločenstvom, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Krajský súd preto nemohol zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie ako celok. Ide pritom o vadu, ktorá už v ďalšom priebehu konania nebude tvoriť jeho predmet, preto pokračujúci rozhodovací proces všeobecných súdov nie je spôsobilý ju napraviť. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie veci odvolacím súdom a z toho vyplývajúce zrušenie rozsudku okresného súdu ako celku bolo zjavne nesprávne. Došlo tak k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	odvolanie-rozhodnutie o odvolaní odvolanie-nepodanie procesné spoločenstvo odvolanie-odvolací súd

spisová značka	III. ÚS 588/2021
populárny názov	Ručiteľské vyhlásenie - BSM
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.04.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Veriteľia by mali pri poskytovaní úverov individuálne kontrolovať nielen

	úverovú bonitu potenciálneho klienta, ale mali by aktívne využívať súbor informácií, ktoré im klient poskytol počas prípravy príslušnej zmluvy o úvere, prípadne počas dlhodobého obchodného vzťahu. Inak je potrebné citlivo zvažovať, či v konkrétnom prípade dlžník skutočne vyvíja snahu vyhnúť sa plneniu svojich záväzkov na úkor neodôvodneného zníženia princípu ochrany tretích osôb (veriteľov).
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou doručenou okresnému súdu domáhala určenia neplatnosti vyhlásenia ručiteľa. Žalovaným v 1. rade bol manžel sťažovateľky a žalovaným v 2. rade bola banková inštitúcia. Ručiteľský záväzok vznikol tak, že žalovaný v 1. rade vykonával v obchodnej spoločnosti funkciu člena štatutárneho orgánu (predseda predstavenstva) a v roku 2001 bola medzi touto spoločnosťou a bankovou inštitúciou uzatvorená úverová zmluva. Dňa 18. júna 2013 podpísal žalovaný v 1. rade ako ručiteľ (ako fyzická osoba, pozn.) vyhlásenie, ktorým sa žalovanému v 2. rade zaručil, že mu uhradí akúkoľvek pohľadávku voči obchodnej spoločnosti vyplývajúcu z uvedenej úverovej zmluvy a Dodatkom č. 20 k tejto úverovej zmluve z 18. júna 2013 sa zaviazal žalovaný v 2. rade poskytnúť obchodnej spoločnosti kontokorentný úver v sume 550 000 eur pre účely financovania prevádzkových nákladov obchodnej spoločnosti. Dňa 16. decembra 2013 bol na obchodnú spoločnosť vyhlásený konkurz. Žalovaný v 2. rade vyčíslil dlh obchodnej spoločnosti v sume 545 416,0276 eur a pristúpil k jeho vymáhaniu z titulu ručenia aj voči žalovanému v 1. rade. Sťažovateľka v konaní vedenom na okresnom súde podala žalobu, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti vyhlásenia ručiteľa. V svojom návrhu tvrdila, že k prevzatíu ručiteľského záväzku nemal žalovaný v 1. rade jej súhlas, a preto na základe § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka je tento jeho právny úkon neplatný. Okresný súd svojim rozsudkom jej žalobe v plnej miere vyhovel. Na základe podaného odvolania krajský súd rozsudkom zmenil rozsudok okresného súdu tak, že žalobu sťažovateľky zamietol a žalovanému v 1. a 2. rade priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd sa v odôvodnení rozsudku stotožnil najmä s námietkou žalovaného v 2. rade týkajúcou sa nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Uviedol, že súhlas sťažovateľky predstavuje z hľadiska žaloby o plnenie z tohto ručiteľského záväzku len posúdenie otázky predbežnej, ktorú nie je potrebné riešiť v samostatnom konaní meritórnym výrokom súdu. V tejto súvislosti poukázal na už uplatnený nárok na plnenie v konaní vedenom na okresnom súde pod inou spisovou značkou. Sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením ako procesne neprípustné odmietol.
z odôvodnenia	Pre aplikáciu § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je nevyhnutné, aby išlo o priamy či bezprostredný vzťah právneho úkonu k spoločným veciam, postačí, ak ide o vzťah sekundárny (nepriamy) či vzťah účinkov alebo možných dôsledkov tohto právneho úkonu vo sfére spoločných vecí (I. ÚS 26/2010). Ústavný súd si nemohol nevšimnúť, že žalovaný v 2. rade reagoval na argumenty sťažovateľky rozdielne, v dôsledku čoho si jeho tvrdenia vzájomne odporovali. Na jednej strane namietal voči tomu, že nemá faktickú možnosť preveriť si rodinný stav žalovaného v 1. rade a v tomto smere ho zaťažuje informačný deficit (bod 8.2 tohto rozhodnutia), na druhej strane však sťažovateľka aj v konaní pred ústavným súdom preukázala, že v posudzovanej veci mal žalovaný v 2. rade vedomosť o existencii manželstva žalovaného v 1. rade so sťažovateľkou minimálne od roku 2001. Pri podpísaní úverovej zmluvy č. 425 003 8608 z 13. júna 2001 žalovaný v 2. rade zabezpečil ručiteľské vyhlásenie aj od sťažovateľky, no v následných dodatkoch k zmluve (ktorými sa upravovali podmienky a navyšovala suma úveru, pozn.) už vyhlásenie sťažovateľky absentuje (dodatkom č. 1 k úverovej zmluve bolo ručiteľské

	vyhlásenie vypustené, pozn.). Ústavný súd v tomto smere konštatuje, že veritelia by mali pri poskytovaní úverov individuálne kontrolovať nielen úverovú bonitu potenciálneho klienta, ale mali by aktívne využívať súbor informácií, ktoré im klient poskytol počas prípravy príslušnej zmluvy o úvere, prípadne počas dlhodobého obchodného vzťahu. Inak je potrebné citlivo zvažovať, či v konkrétnom prípade dlžník skutočne vyvíja snahu vyhnúť sa plneniu svojich záväzkov na úkor neodôvodneného zníženia princípu ochrany tretích osôb (veriteľov). Pokiaľ ide o tvrdenie, že otázku súhlasu manželky už záväzne vyriešil najvyšší súd v uznesení č. k. 8 Cdo 263/2019 z 23. septembra 2020, ktoré bolo napadnuté ústavnou sťažnosťou a o ktorej ústavný súd rozhodol odmietavým rozhodnutím č. k. IV. ÚS 293/2021 zo 7. júna 2021 (bod 8 tohto rozhodnutia), k tomu ústavný súd poukazuje, že uvedeným uznesením najvyššieho súdu bol rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie zrušený z dôvodu nedostatočného odôvodnenia vo vzťahu k odklonu od doterajšej judikatúry a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, v dôsledku čoho nejde o rozhodnutie konečné. Napriek viazanosti nižších súdov právnym názorom dovolacieho súdu nemožno s určitosťou zatiaľ predvídať konečný výsledok konania. O ústavnej sťažnosti teda nebolo rozhodnuté meritórne, ale bola odmietnutá pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie (princíp subsidiarity). Pozornosť ústavného súdu neušlo, že z odôvodnenia rozhodnutia najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 263/2019 z 23. septembra 2020 je zrejmé zrušenie BSM syna sťažovateľky (druhý ručiteľ) a jeho manželky v roku 2009, a keďže toto už netrvá, nie je možné v súlade s § 147 Občianskeho zákonníka pohľadávku veriteľa len jedného z manželov, ktorá vznikla za trvania manželstva, pri výkone rozhodnutia uspokojiť z majetku patriaceho do BSM. Naproti tomu BSM sťažovateľky a jej manžela (ručiteľ) nebolo zrušené a ani inak nezaniklo. Najvyšší súd v napadnutom uznesení posúdil dovolanie sťažovateľky ako procesne neprípustné a konštatoval, že v ňou vymedzenej právnej otázke sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (a ani ústavného súdu). Ústavný súd však tento názor najvyššieho súdu už v zmysle záverov uvedených v bode 23 tohto rozhodnutia a nasledujúcich považuje za ústavne neudržateľný. V dôsledku toho najvyšší súd zabránil sťažovateľke v prístupe k náležitým meritórnym odpovediam na jej dovolaním nastolené otázky, čím jej v konečnom dôsledku nedovolene obmedzil základné právo na súdnu ochranu i právo na spravodlivé súdne konanie. Spravodlivosť (osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu ústavnú povinnosť hľadať také riešenie súdnej právnej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako extrémne nesúladne s princípom spravodlivosti a popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. Keďže najvyšší súd v napadnutom uznesení nepostupoval v intenciách už uvedeného, ústavný súd prvým výrokom tohto nálezu vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	nálež ÚS SR sp. zn. I. ÚS 26/2010 z 8. decembra 2010
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	konanie pred ústavným súdom-podmienky konania pred ústavným súdom naliehavý právny záujem žaloba-určovacia spoluvlastníctvo-bezpodielové spoluvlastníctvo manželov

spisová značka	III. ÚS 52/2022
populárny názov	Podanie upovedomenia - pochybenie súd. exekútora
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	V prípade, ak došlo k pochybeniu súdneho exekútora ako štátom určenej osoby na vykonávanie exekučnej činnosti spočívajúcej v nesprávnom poučení obsiahnutom v upovedomení o ďalších trovách exekúcie o lehote na podanie opravného prostriedku proti týmto trovám (čo je vo svojej podstate účelom námietok voči ďalším trovám exekúcie), ale zároveň aj k pochybeniu sťažovateľov, ktorí sa týmto zjavne nesprávnym poučením spravovali (pričom ústavný súd týmto nesleduje spochybnenie váhy maxima ignorantie iuris ani zásady vigilantibus iura scripta sunt), nie je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný a udržateľný právny názor okresného súdu, podľa ktorého zodpovednosť za vzniknutú situáciu majú niesť sťažovatelia v dobrej viere sa spoliehajúci na správnosť poučenia v upovedomení.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovatelia sú na okresnom súde v exekučnom konaní s v procesnom postavení povinných. Súdny exekútor 7. augusta 2020 vydal upovedomenie o ďalších trovách exekúcie (ďalej len „upovedomenie“), ktorým vyčíslil trovy exekúcie. V rámci upovedomenia súdny exekútor sťažovateľov poučil, že proti ďalším trovám exekúcie môžu u neho podať námietky do 14 dní od doručenia upovedomenia. Sťažovateľom bolo upovedomenie doručené 14. augusta 2020 a 17. augusta 2020, proti ktorému elektronicky podali námietky 21. augusta 2020. Okresný súd napadnutým uznesením námietky sťažovateľov odmietol ako oneskorene podané s odôvodnením, že v danom prípade na podanie námietok proti ďalším trovám exekúcie platí 3-dňová lehota, a nie 14-dňová lehota, ako vo svojom upovedomení súdny exekútor nesprávne sťažovateľov poučil. Rovnako podotkol, že právny zástupca sťažovateľov nepostupoval s náležitou odbornou starostlivosťou.
z odôvodnenia	Sťažovatelia boli súdnym exekútorom poučení o možnosti vzniesť námietky proti ďalším trovám exekúcie do 14 dní odo dňa doručenia upovedomenia o ďalších trovách exekúcie. Sťažovatelia podali námietky proti ďalším trovám exekúcie na poštovú prepravu v 14-dňovej lehote. Skutočnosť, že sťažovatelia boli súdnym exekútorom nesprávne poučení o možnosti vzniesť námietky proti ďalším trovám exekúcie, nebola sporná a napokon aj okresný súd ju konštatuje v bode 17 napadnutého uznesenia. Vzhľadom na uvedené, ako aj na dikciu príslušného ustanovenia CSP bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou okresného súdu sa námietkami sťažovateľov proti ďalším trovám exekúcie meritórne zaoberať a rozhodnúť o nich. V prípade, ak došlo k pochybeniu súdneho exekútora ako štátom určenej osoby na vykonávanie exekučnej činnosti spočívajúcej v nesprávnom poučení obsiahnutom v upovedomení o ďalších trovách exekúcie o lehote na podanie opravného prostriedku proti týmto trovám (čo je vo svojej podstate účelom námietok voči ďalším trovám exekúcie), ale zároveň aj k pochybeniu sťažovateľov, ktorí sa týmto zjavne nesprávnym poučením spravovali (pričom ústavný súd týmto nesleduje spochybnenie váhy maxima ignorantie iuris ani zásady vigilantibus iura scripta sunt), nie je z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný a udržateľný právny názor okresného súdu, podľa ktorého zodpovednosť za vzniknutú situáciu majú niesť sťažovatelia v dobrej viere sa spoliehajúci na správnosť poučenia v upovedomení. V skutočnosti je totiž všeobecný súd aj podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu primárnym ochrancom nielen zákonnosti, ale aj ústavnosti (IV. ÚS 236/07) a je jeho povinnosťou zákony vykladať a aplikovať tak, aby nedochádzalo k ústavne neakceptovateľným zásahom do základných práv fyzických a právnických osôb. Ak sa všeobecný súd dopustí pochybenia, ktoré má v okolnostiach prípadu

	ústavnú intenzitu, tak nemožno dôsledky jeho pochybenia pričítať na ťarchu sťažovateľov (obdobne IV. ÚS 397/2010, II. ÚS 769/2015). Za danej situácie to bol práve okresný súd, ktorý bol povinný napriek pochybeniu súdneho exekútora, ale opäť prízvukované zároveň aj sťažovateľov, ktorí si „neustriehli“ zákonnú lehotu na podanie námietok, toto pochybenie konvalidovať a poskytnúť ochranu práv sťažovateľov tak, že námietky proti ďalším trovám exekúcie meritórne prerokuje a rozhodne o nich, a nie ich jednoducho a rýchlo z procesných dôvodov odmietne. Súdny exekútor pri upovedomení vystupoval ako zložka štátom vedeného súdneho procesu. Navyše, okresný súd v napadnutom uznesení ani len necituje ustanovenie § 362 ods. 3 CSP a vôbec nevysvetľuje, ako sa s ním vyrovnal. Napadnuté uznesenie okresného súdu je z tohto pohľadu arbitrárne. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd namietaným uznesením ústavne neakceptovateľným spôsobom zasiahol do základného práva sťažovateľov vyplývajúceho im z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov
klúčové slová	súd-procesný postup lehota-procesnoprávna rozhodnutie-odôvodnenie exekúcia-trovy exekúcie

spisová značka	III. ÚS 97/2022
populárny názov	Prípustnosť dovolania - skutková otázka
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Pokiaľ v spore, v ktorom sa žalobca domáhal plnenia z kúpnej zmluvy, uzavretie ktorej bolo predpokladom vzniku žalobou uplatneného nároku, najvyšší súd otázku uzavretia kúpnej zmluvy označil za skutkovú a nesúvisiacu s vecou, ide o nesprávnu aplikáciu § 421 ods. 1 CSP.
skutkový stav a základné fakty	Žalobca sa voči sťažovateľovi ako žalovanému domáhal zaplattenia 112 250 eur s príslušenstvom ako nároku na zaplattenie kúpnej ceny z kúpnej zmluvy uzavretej so sťažovateľom. Podstatnou pre rozhodnutie v tejto veci bola otázka, či k uzavretiu kúpnej zmluvy medzi sťažovateľom a žalobcom došlo. Podľa sťažovateľa k uzavretiu kúpnej zmluvy nedošlo. Okresný súd žalobe vyhovel a sťažovateľa zaviazal zaplatiť žalobcovi 108 000 eur s príslušenstvom. Sťažovateľ podal proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol a k prípustnosti dovolania okrem iného uviedol, že sťažovateľom nastolená dovolacia otázka nepredstavuje právnu otázku podľa § 421 ods. 1 CSP, ale ide o skutkovú otázku, ktorú nie je oprávnený riešiť. Tiež uviedol, že nejde o otázku, ktorej odpovedanie by bolo pre rozhodnutie vo veci samej kľúčové.

z odôvodnenia	S právnymi otázkami sťažovateľa v dovolaní sa najvyšší súd vyrovnal tak, že rozoberal text jeho dovolania a dospel k tomu, že z neho nie je zrejmé jednak to, od ktorého rozhodnutia najvyššieho súdu sa mal krajský súd odkloniť, hoci dovolateľ podal dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňoval aj tým, že táto právna otázka nebola dosiaľ dovolacím súdom riešená. Ďalej sťažovateľovi najvyšší súd vyčítal to, že neformuloval právne otázky, ale otázky skutkové. Najvyšší súd rozsiahlo a len všeobecne, pritom však obsahovo vágne popisuje, ako má dovolateľ formulovať dovolaciu otázku. Následne bez bližšieho zdôvodnenia uzavrel, že dovolateľom nastolená otázka je skutková. Pritom vôbec neodôvodnil, z akého dôvodu považoval dovolaciu otázku za skutkovú a aké kritériá pri tejto úvahe vyhodnocoval. Takáto interpretácia prípustnosti dovolania je formalistická. Hoci sa sťažovateľ domáhal preskúmania právneho hodnotenia nesporného skutkového stavu, najvyšší súd právnou interpretáciu nesporného skutkového stavu označil za skutkovú otázku, čím ubehol od podstaty dovolania. Skutková otázka súvisí so zisťovaním skutkového stavu a súvisí s ustálením toho, čo sa stalo. Na druhej strane úvahy súdu o tom, ako zistený skutkový stav právne posúdiť, aký právny záver zo skutkového stavu vyvodiť a pod akú normu ho podradiť, je právnym posúdením. Otázky s tým súvisiace sú právne otázky. Sťažovateľ a ani žalobca nespochybňovali závery o tom, čo sa stalo, ale spochybňovali záver, aké právne následky tento, medzi stranami nesporný skutkový stav, vyvolal. K tomu treba uviesť, že základné právne otázky, ktoré v civilných sporoch vznikajú, súvisia s podriadením skutkového stavu pod normu hmotného práva, ktorá so skutočnosťou spája právny následok. Krajský súd sformuloval jasné a pre vec rozhodujúce právne názory, s ktorými sťažovateľ nesúhlasil a v dovolaní ich namietal. Pokiaľ sťažovateľ nenamietal nesprávne zistenie skutkového stavu, ale namietal to, ako naň súd aplikoval rozhodné normy, ako aj výsledok tejto aplikácie, ide o namietanie nesprávneho právneho posúdenia. Teda o právnú otázku. Takisto treba povedať, že išlo o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie vo veci samej. Žalobca sa predsa domáhal plnenia z kúpnej zmluvy, uzavretie ktorej bolo predpokladom vzniku žalobou uplatneného nároku. Tým, že túto otázku najvyšší súd označil za otázku skutkovú a nesúvisiacu s vecou, nesprávne aplikoval § 421 ods. 1 CSP, keď dospel k tomu, že dovolanie sťažovateľa je neprípustné. Vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ neuviedol rozhodnutia, ktoré by obsahovali rozdielne právne posúdenie nastolenej právnej otázky, a preto nemôže prípadne pristúpiť k preskúmaniu veci. Tento záver je v rozpore s rozhodnutím najvyššieho súdu č. k. 1VObdo/2/2020 z 27. apríla 2021. Najvyšší súd určite môže na dovolaními položenú otázku odpovedať podľa § 447 písm. c) CSP i odmietnutím dovolania pre jeho neprípustnosť podľa § 421 ods. 1 CSP. V takomto prípade však odpoveď musí byť vyjadrená jasným odkazom na rozhodnutia, ktoré nastolenú otázku riešia tak, že ich možno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorej sa odvolací súd neodklonil (III. ÚS 72/2021). Najvyšší súd však musí vyhodnocovať analógiu v skutkovom stave svojich predchádzajúcich rozhodnutí a vecí, v ktorej rozhoduje. Ak však nejde o analógiu v skutkovom stave, teda o typovo skutkovú podobu, aplikácia skorších súdnych rozhodnutí sama osebe nemôže obstať. Od najvyššieho súdu sa očakáva dôsledný prístup pri zvažovaní, či určité jeho skoršie rozhodnutia nielen z formálneho hľadiska, ale aj reálne dávajú odpoveď na dovolateľom nastolenú právnu otázku. Len tak možno naplniť cieľ dovolania, ktorým je riešenie právnych otázok a zjednocovanie judikatúry, čo sú podstatné prvky napĺňania princípu právnej istoty (I. ÚS 51/2020, bod 51). Záver najvyššieho súdu je výsledkom zjavne nesprávneho právneho posúdenia procesnej otázky prípustnosti dovolania. Hoci treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania, táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv, svojvoľná a formalistická tak, ako tomu bolo pri dovolaní

	sťažovateľa. Odmietnutie dovolania sťažovateľa je výsledkom zjavnej chyby právneho posúdenia otázky prípustnosti dovolania. Súdna ochrana nebola sťažovateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom – Civilným sporovým poriadkom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahovo zhodného práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	nález ÚS SR sp. zn. I. ÚS 51/2020 z 9. júna 2020
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	dovolanie-dovolacie dôvody zmluva-kúpna zmluva dovolanie-prípustnosť rozhodnutie-odôvodnenie práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na súdnu ochranu

spisová značka	III. ÚS 98/2022
populárny názov	Posúdenie spotrebiteľskej povahy záväzku
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.04.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Dodatkový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Nezistenie skutočností rozhodných pre posúdenie toho, či bol vzťah sťažovateľky a žalobcu (oprávneného) založený na spotrebiteľskej zmluve t. j. či o úver žiadala v rámci alebo mimo predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka) je rezignáciou na aplikáciu § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku a spôsobuje arbitrárnosť rozhodnutia okresného súdu.
skutkový stav a základné fakty	Žalobca sa následne návrhom na vykonanie exekúcie domáhal od sťažovateľky vymoženia tejto pohľadávky na základe rozhodcovského rozsudku. Okresný súd vydal poverenie na vykonanie exekúcie. Sťažovateľka sa návrhom domáhala zastavenia exekúcie z dôvodu, že úver bol spotrebiteľský a exekučný titul neobstojí, keďže rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy. Sťažovateľka tvrdila, že zmluvu o revolvingovom úvere uzavrela ako spotrebiteľ, nemala úmysel získať úver na podnikanie, ale kvôli zvýšeným nákladom na liečbu syna. Sťažovateľka poukázala na to, že nemala záujem o uzavretie rozhodcovskej zmluvy, no bez nej by jej žalobca úver neposkytol. Sťažovateľka dodala, že zmluva odporovala dobrým mravom, pretože jej bol poskytnutý úver iba eur a zvyšok eur je úrok. Návrh sťažovateľky na zastavenie exekúcie okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka zamietol. Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka sťažnosť, ktorou namietala, že súd sa nezaoberal zákonnosťou exekučného titulu. O sťažnosti sťažovateľky rozhodol okresný súd napadnutým uznesením tak, že sťažnosť sťažovateľky zamietol. Okresný súd okrem iného zdôraznil, že v predmetnej veci išlo o obchodnoprávny vzťah a exekučný súd nemôže vykonávať prieskum platnosti rozhodcovskej zmluvy a zaoberať sa otázkou právomoci rozhodcovského súdu, pretože takouto právomocou nedisponuje.
z odôvodnenia	Medzi stranami exekučného konania bolo nesporné, že rozhodcovský rozsudok

	bol vydaný v nespotebiteľskom rozhodcovskom konaní a rozhodcovský súd vychádzal z platnosti rozhodcovskej zmluvy a z toho, že vzťah medzi žalobcom a sťažovateľkou nemá spotrebiteľský charakter. Rovnako je zrejmé, že sťažovateľka argumentáciu o tom, že jej vzťah je spotrebiteľský a v rozhodcovskom konaní neboli zohľadnené neprijateľné zmluvné podmienky, vzniesla až v návrhu na zastavenie exekučného konania. Z § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku vyplýva, že exekučný súd návrh na vykonanie exekúcie zamietne, ak bol exekučný titul vydaný v konaní, v ktorom nebolo možné namietat' alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky, a existencia neprijateľnej podmienky má vplyv na vymáhaný nárok, ktorý vznikol v súvislosti do spotrebiteľskou zmluvou. Z § 61k ods. 1 písm. d) v spojení s § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku teda vyplýva, že exekučný súd je povinný skúmať charakter konania, ktoré predchádzalo vydaniu exekučného titulu, keď sa musí zaoberať tým, či šlo o konanie, v ktorom bolo možné namietat' alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky. Okresný súd námietky sťažovateľky vo vzťahu k norme obsiahnutej v § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku vôbec neskúmal a s argumentáciu sťažovateľky sa vysporiadal konštatovaním, že exekučný titul už nemožno v exekučnom konaní za žiadnych okolností skúmať. Takáto úvaha zjavne opomína § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku, podľa ktorého pred rozhodnutím o návrhu na zastavenie exekúcie je exekučný súd povinný skúmať, či exekučný titul bol vydaný v konaní, v ktorom nebolo možné namietat' alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré majú vplyv na vymáhaný nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Úvaha okresného súdu je bez akékoľvek vzťahu k rozhodujúcemu ustanoveniu zákona, keďže v nej absentuje prieskum toho, či sťažovateľka uzavrela spotrebiteľskú zmluvu, či vymáhaný nárok vychádza z neprijateľných zmluvných podmienok a či v konaní bolo možné preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky. Nedostatok úvahy k aplikácii rozhodného ustanovenia zákona je vyplnený konštatovaniami o tom, že Exekučný poriadok taxatívne vymenúva dôvody, pre ktoré súd exekúciu zastaví s následným vymenovaním dôvodov na zastavenie exekúcie, a že dôvody na zastavenie exekúcie sa nemôžu týkať okolností, ktoré nastali pred vydaním exekučného titulu. Okresný súd opomenutím § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku zákona rezignoval na dôsledné zistenie skutočností rozhodných pre posúdenie toho, či bol vzťah sťažovateľky a žalobcu založený na spotrebiteľskej zmluve, keď rozhodujúcou námietkou sťažovateľky bolo to, že nespotebiteľský charakter jej zmluvy, ktorý sa prejavil v nespotebiteľskom rozhodcovskom konaní, bol výsledkom účelovej, žalobcom vyvolanej simulácie v zmluve o úvere. Z uvedeného plynie záver, že okresný súd pri rozhodnutí o návrhu sťažovateľky opomenul aplikovať rozhodujúcu právnu normu, keď z hľadiska skutkového nepreskúmal to, či sťažovateľka pri uzavieraní zmluvy so žalobcom mala postavenie spotrebiteľky, teda či o úver žiadala v rámci alebo mimo predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Nedostatok použitia tejto rozhodujúcej normy preto spôsobuje arbitrárnosť ústavnou sťažnosťou namietaného rozhodnutia a porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov
kľúčové slová	exekúcia spotrebiteľ, spotrebiteľské právo rozhodcovské konanie rozhodnutie-odôvodnenie

spisová značka	III. ÚS 137/2022
populárny názov	Vyhodnotenie záujmu maloletého
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 8 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 41 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Všeobecné sudy sa však nemôžu vzdať priestoru, v ktorom dohliadnu na to, či nimi vytvorená a otázne či správna úprava rodičovských práv sa v takomto komplikovanom prípade aj skutočne realizuje. Absencia dohľadu podľa § 37 zákona o rodine nad nepochybne rozvrátenou výchovou oboch maloletých, v ktorom neboli realizované predchádzajúce súdne rozhodnutia, je prejavom nedostatočného záujmu odvolacieho súdu o nápravu smerom k obnove súrodeneckého vzťahu oboch maloletých a ich vzťahu k rodičom.
skutkový stav a základné fakty	Manželstvo sťažovateľky 1 bolo rozvedené ešte v roku 2014 a v tom čase trojročné dvojčičky – sťažovateľ 2 a jeho brat boli zverené do striedavej osobnej starostlivosti sťažovateľky 1 a ich otca. V roku 2017 podala sťažovateľka 1 návrh na zmenu tohto rozhodnutia tak, aby obe deti boli zverené do jej osobnej starostlivosti. Návrh odôvodnila tým, že otec súdne rozhodnutie nerešpektuje, deti si riadne a včas nepreberá a neodovzdáva. Keď sú deti u neho, nedáva ich do materskej školy ani na krúžky. Nerešpektuje pokyny lekárov a bez súhlasu matky ich zapísal do inej základnej školy. Jeden týždeň, keď boli deti u neho, jej oznámil, že deti u neho ostávajú, a keď prišla pred jeho dom, sťažovateľ 1 za ňou ušiel a druhého syna za ňou už nepustil. Od tohto incidentu súrodenci žili oddelene jeden u matky a druhý u otca. Zo súdom nariadeného znaleckého dokazovania vyplynulo, že otec nie je schopný zabezpečiť riadnu starostlivosť o druhého syna, ktorý u neho zostal. Podľa výsledkov vyšetrenia mali byť deti v záujme stabilizácie rodinného prostredia zverené do osobnej starostlivosti matky a stretávať sa s otcom, pretože matka má lepšie osobnostné dispozície pre zabezpečenie ich výchovy, najmä z pohľadu rešpektovania ich vývinových potrieb a rešpektovania role druhého rodiča. Podľa znalca nie je v záujme detí, aby boli naďalej od seba separované. Okresný súd, vychádzajúc najmä z týchto záverov znalca rozsudkom z 21. októbra 2019 zveril obe deti do osobnej starostlivosti matky. Proti tomuto rozhodnutiu podal otec odvolanie. V priebehu odvolacieho konania otec absolvoval so synom, ktorý býval u neho psychologické vyšetrenie, na ktorom psychologičke zadal otázky, čo má zistiť a k čomu sa vyjadriť. Z tejto správy vyplývali závery týkajúce sa psychického stavu syna žijúceho u otca stigmatizovaného posledným vývojom, cieľom ktorého malo byť jeho premiestnenie od otca k matke. Psychologička uzavrela, že násilné riešenie bude mať len kontraproduktívny efekt a nepovedie k očakávanej optimalizácii vzťahu k matke a trvalo poškodí nielen vzťah k matke, ale aj psychický stav dieťaťa. Krajský súd ústavnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľka 1 zveril do starostlivosti matky a druhého syna do starostlivosti otca s tým, že styk upravil tak, že deti budú každý víkend od piatka do nedele a každú stredu tri hodiny poobede striedavo u jedného z rodičov.

z odôvodnenia	V danom prípade je rozhodnutie krajského súdu z hľadiska odôvodnenia najlepšieho záujmu maloletých založené iba na psychologickú správu psychologičky, ktorú zabezpečil otec, ktorá skonštatovala, že súčasné premiestnenie z donútenia k matke, ku ktorej má aktuálne veľmi problematický vzťah, môže spôsobiť problémy v podobe útekov od matky a nenapraviteľnú ujmu na jeho psychickom zdraví. Násilné riešenie bude mať len kontraproduktívny efekt a nepovedie k očakávanej optimalizácii vzťahu k matke a trvalo poškodí nielen vzťah k matke, ale aj psychický stav dieťaťa. Táto správa sa vôbec nezaobera psychickým stavom maloletého, celkovou situáciou v rodine ani aké dôsledky na psychický stav maloletého môže mať to, že nenavštevuje základnú školu a že sa vôbec nestýka so svojou dvojčičkou a matkou. Vzhľadom na stanoviská kolízneho opatrovníka, prokuratúry a Úradu komisára pre deti, ktorí sa zhodli na tom, že deti majú byť zverené do starostlivosti matke, sa uvedený záver krajského súdu javí ako rozporuplný, pretože z neho nie je zrejmy reálny, vykonanému dokazovaniu korešpondujúci motív jeho rozhodnutia. Inými slovami, z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu nie je pre jeho adresáta čitateľné, prečo nerešpektoval znalecký posudok nariadený súdom ani vyjadrenia ostatných inštitúcií a prečo zvolil radikálne rozdelenie maloletých dvojčičiek namiesto napríklad režimu striedavej starostlivosti, keď o striedavú starostlivosť prejavil záujem aj maloletý. Krajský súd ani vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti neodôvodnil, z akého dôvodu neprihliadal na závery súdneho znalca ani na návrhy kolízneho opatrovníka, prokuratúry a Úradu komisára pre deti. Okresný súd už pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy to, že vzťahy v rodine sú narušené a vzťah sťažovateľky a maloletého je komplikovaný. Krajský súd však vôbec neodôvodnil, čo sa zmenilo od rozhodnutia okresného súdu do jeho rozhodovania v odvolacom konaní, že bol nútený rozhodnutie okresného súdu zmeniť a neprihliadať na rozsiahle dokazovanie na okresnom súde. Krajský súd rovnako pri svojom rozhodovaní nevzal do úvahy to, že ďalším dôvodom zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matky je fakt, že otec bol uznaný vinným z priestupku tým, že zanedbal starostlivosť o jeho povinnú školskú dochádzku. K tejto skutočnosti sa nevyjadril ani otec vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti. Krajský súd rovnako nezdôvodnil, na základe čoho predpokladá, že spolupráca medzi rodičmi bude fungovať, keď z doterajších zistení je zrejme, že aj napriek súdnym rozhodnutiam sa maloletí spolu nestretávajú. Rovnako sa nestretáva sťažovateľka s maloletým a otec s maloletým. Pri nepochybnom rozvrate rodinného života oboch maloletých, ktorý bol dôsledkom nerešpektovania predchádzajúcich súdnych rozhodnutí, nemôže rozsudok krajského súdu preto obstáť ani z toho dôvodu, že obsahuje len rozhodnutie o osobnej starostlivosti rodičov. Nie je úlohou ústavného súdu skúmať, či sa právoplatné rozhodnutie krajského súdu dodržiava. Všeobecné súdy sa však nemôžu vzdať priestoru, v ktorom dohliadnu na to, či nimi vytvorená a otázná či správna úprava rodičovských práv sa v takomto komplikovanom prípade aj skutočne realizuje. Absencia dohľadu podľa § 37 zákona o rodine nad nepochybne rozvrátenou výchovou oboch maloletých, v ktorom neboli realizované predchádzajúce súdne rozhodnutia, je prejavom nedostatočného záujmu krajského súdu o nápravu smerom k obnove súrodeneckého vzťahu oboch maloletých a ich vzťahu k rodičom. Rozhodnutím krajského súdu o zverení maloletého do starostlivosti matky a maloletého do starostlivosti otca sa opätovne vytvoril priestor pre prehlbovanie dlhotrvajúceho odľúčovania maloletého od matky a jeho brata. Krajský súd podporil tento stav, ktorý bol výsledkom nerešpektovania predchádzajúceho súdneho rozhodnutia. Navyše, rozhodnutie krajského súdu je založené iba na konštatácii o tom, že maloletý odmieta matku, nevyplýva však z neho vysporiadanie sa s vykonanými dôkazmi v prospech vhodnosti výchovného prostredia otca v porovnaní s vhodnosťou výchovného prostredia matky z pohľadu najlepšieho záujmu oboch maloletých.

	Záver krajského súdu nevyplývajú z vysporiadania sa so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami, ktoré boli zistené v priebehu neprímerane dlho trvajúceho konania, počas ktorého bol akceptovaný stav, ktorý nemal oporu v predchádzajúcom súdnom rozhodnutí. Základ rozhodnutia krajského súdu spočíva len na poslednom a len na maloletého zameranom posudku. To odôvodňuje vyslovenie porušenia základných práv oboch sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
klúčové slová	maloletý-výchova dieťaťa rodičovské práva, rodina maloletý-úprava práv a povinností k maloletému

spisová značka	III. ÚS 154/2022
populárny názov	Trovy konania - intertemporálne ustanovenia
sudca spravodajca	Martin Vernarský
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	12.05.2022
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 20 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Pod pojem „predpisy účinné do 31. decembra 2017“ nemožno zaradiť iba doslovne a jazykovo vykladaný písaný text zákona účinného do uvedeného termínu. O náhrade trov incidenčných konaní súdy rozhodovali aj podľa predpisov účinných do 31. decembra 2017. To znamená, že existovali pravidlá, ktoré síce neboli druhovo koncentrované v miere porovnateľnej s § 32 ods. 12 zákona o konkurze, no nepochybne na právne posúdenie uplatňovaných nárokov na náhradu trov konania v určovacích sporoch o popretí pohľadávky používané boli. Práve tento okruh predpisov účinných do 31. decembra 2017 a na nich založená aplikačná prax tvoria obsah kategórie, ktorú zákonodarca v spornom intertemporálnom ustanovení prikazuje použiť na konania podľa zákona o konkurze vrátane s nimi súvisiacich konaní začatých pred 1. januárom 2018.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ sa na okresnom súde žalobou domáhal určenia, že jeho pohľadávky prihlásené do konkurzu vyhláseného na majetok úpadcu sú, čo sa týka právneho dôvodu a výšky, nesporné a zistené. Predmetom sporu bolo určenie pravosti popretej pohľadávky, nie nárok na zaplatenie. Rozsudkom okresného súdu bola žaloba sťažovateľa zamietnutá a žalovanému správcovi konkurznej podstaty bol priznaný nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na odvolanie sťažovateľa krajský súd rozsudkom potvrdil rozsudok okresného súdu a priznal žalovanému proti sťažovateľovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Sťažovateľ podal aj dovolanie, no nebol úspešný. Okresný súd uznesením vyššieho súdneho úradníka zaviazal sťažovateľa na úhradu trov konania žalovaného v sume 1 688,20 eur. Žalovaný podal proti uzneseniu VSÚ sťažnosť podľa § 239 a nasledujúcich Civilného sporového poriadku. Oponoval právnemu názoru okresného súdu, podľa ktorého je v danom prípade pri výpočte tarifnej odmeny advokáta potrebné postupovať podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

	republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), teda podľa pravidla o nemožnosti vyjadriť predmet konania v peniazoch. Okresný súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka tak, že sťažovateľovi uložil povinnosť žalovanému nahradiť trovy konania v sume 54 518,24 eur. Dospel k záveru, že vyšší súdny úradník mal na predmetnú vec aplikovať od 1. januára 2018 účinné pravidlo podľa § 32 ods. 12 zákona o konkurze, podľa ktorého sa výška trov incidenčných konaní má určovať nie z „neurčitku“, ale z reálnej hodnoty sporu.
z odôvodnenia	V posudzovanej veci považuje ústavný súd za dôvodné zaoberať sa otázkami nastolenými sťažovateľom v ústavnej sťažnosti meritórne. Aj napriek tomu, že jadrom názorového nesúladu medzi okresným súdom a sťažovateľom je „iba“ náhrada trov konania, porovnanie jej výšky uloženej sťažovateľovi na zaplatenie vyšším súdnym úradníkom na jednej strane (1 688,20 eur) a sudcom na strane druhej (54 518,24 eur) nastoľuje priamu súvislosť so základným právom sťažovateľa vlastníť majetok, čo zároveň kladie napadnuté uznesenie okresného súdu do polohy zásahu, ktorý je v konaní o prijatej ústavnej sťažnosti potrebné podrobiť testu súladu s označenými právami sťažovateľa. Navyše, aplikačné súvislosti sťažovateľovej kauzy orientujú pozornosť na problematiku časovej pôsobnosti právnych noriem, ktorá zas priamo súvisí s právnou istotou vykazujúcou ústavný význam. Zmena právnej úpravy (zákona) je nielen materiálne (obsahovo), ale aj formálne interpretovateľná. Inými slovami, ide o ustálenie, či novelizácia je len potvrdením doterajšej (nepísanej) aplikačnej praxe, alebo je prejavom zámeru normotvorcu doterajšiu prax zmeniť. Zo súdnej rozhodovacej praxe založenej na právnej úprave účinnej do 31. decembra 2017 vyplýva, že nemožnosť vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch ako podmienka pre určovanie výšky náhrady trov z „neurčitku“ [§ 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky v spojení s § 251 CSP] sa spájala so skúmaním, aké účinky má pre účastníkov meritórne rozhodnutie súdu v konaní (m. m. II. ÚS 492/2013, IV. ÚS 187/2018). Popísaná prax sa potom v konaní o určenie popretej pohľadávky odvíjala od skutočnosti, že výsledok takého konania nezakladá priamo nárok na uspokojenie dotknutej pohľadávky. Rekapitulované závery nepodporuje len rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“; 1MObdV/17/2006, 4Obo/262/2007, 2Obo/13/2009), ale aj rozhodnutia ústavného súdu (III. ÚS 534/2011, II. ÚS 38/2019). Čo sa týka základu pre výpočet náhrady trov konania, opačné rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené zúčastnenou osobou v jej vyjadrení ústavný súd nepovažuje za relevantnú referenčnú judikatúru, pretože buď ich ratio decidendi netvorilo určenie výpočtového základu pri rozhodovaní o výške náhrady trov incidenčných konaní (2Obo/117/2010, 4Obo/45/2011, 5Obo/61/2011), alebo ich predmetom nebolo určenie popretej pohľadávky (3Obo/64/2011). Napokon, záver o dôvodnosti sťažovateľom tvrdených legitímnych očakávaní, že sa výška náhrady trov právneho zastúpenia v predmetnom konaní bude vypočítavať z „neurčitku“, definitívne završuje i samotná dôvodová správa k novele účinnej od 1. januára 2018, ktorá zavedenie pravidla zakotveného v § 32 ods. 12 zákona o konkurze vysvetľuje tak, že «trovy incidenčných konaní by sa mali určovať nie z „neurčitku“, ale z reálnej hodnoty sporu». Dôvody o danosti legitímnych očakávaní sťažovateľa integrálne dopĺňa aj vysporiadanie sa s argumentom o právnej povahe nároku na náhradu trov konania, ktorý použil okresný súd. In abstracto je argumentácia v bode 27 napadnutého uznesenia okresného súdu ústavne akceptovateľná, no hoci nárok zúčastnenej osoby (ako žalovanej v určovacom spore) vznikol až v období účinnosti § 32 ods. 12 zákona o konkurze, intertemporálne pravidlo v § 206g ods. 1 zákona o konkurze zavádza výnimku zo zásady okamžitej aplikability procesného práva pre každé tam vymedzené konanie (teda konanie začaté pred 1. januárom 2018) ako celok. Súčasťou konania ako celku je i rozhodovanie o nároku na náhradu trov konania, keďže má procesnú povahu (ako to tvrdí aj okresný súd), preto predpisy účinné do 31.

	decembra 2017 sa vzťahovali aj na nárok na náhradu trov konania iniciovaného 4. augusta 2016 žalobou sťažovateľa. Rovnako tvorí súčasť konania aj vznik nákladov v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva tvoriaceho predmet tohto konania. Preto aj úkony právnej služby realizované právnym zástupcom žalovanej od 1. januára 2018 (práve náhrada týchto výdavkov sa stala spornou a viedla k podaniu ústavnej sťažnosti) sice boli vykonané už v období účinnosti § 32 ods. 12 zákona o konkurze, avšak práve § 206g ods. 1 toho istého zákona, zavádzajúci výnimku zo zásady okamžitej aplikability procesného práva na konanie začaté pred 31. decembrom 2017 ako celok, neumožňuje novozavedenému pravidlu o ocniteľnosti predmetu takéhoto incidenčného konania založiť súdnej ochrany hodné legitímne očakávania na strane žalovanej (zúčastnená osoba). Výklad a uplatnenie § 206g ods. 1 zákona o konkurze, ktoré zvolil okresný súd, ústavný súd považuje za výsledok nesprávneho vyváženía kolidujúcich základných práv sťažovateľa a žalovaného (zúčastnená osoba), pretože legitímne očakávania sťažovateľa primerané existujúcej súdnej judikatúre okresný súd napadnutým uznesením poprel, kým iluzórnym legitímnym očakávaniam žalovaného poskytol súdnu ochranu v podobe vyhovenia jeho sťažnosti podanej podľa CSP. Závery okresného súdu nerespektujú nielen účel zmeny dotknutej právnej úpravy, no v konečnom dôsledku ani základné právo sťažovateľa vlastniť majetok inkorporované v jeho legitímnych očakávaniach výšky náhrady trov právneho zastúpenia, ktorú bude povinný zaplatiť v prípade neúspechu v určovacom spore. Ústavne neudržateľná aplikácia právnych noriem pri určovaní výšky náhrady trov konania mala nepochybne za následok nepriaznivý zásah do majetkovej sféry sťažovateľa, preto ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy. Nadväzne, keďže došlo k nedovolenému zásahu do základného práva vlastniť majetok, došlo k naplneniu podmienok na to, aby, napriek zdržanlivosti ústavného súdu pri prieskume rozhodnutí všeobecných súdov o náhrade trov konania, vyslovil aj porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	interpretácia právnych noriem intertemporalita aplikácia právnych noriem-ústavne nesúladná trovy konania-náklady konania konkurz a reštrukturalizácia / vyrovnanie-spory vyvolané konkurzom (incidenčné)

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.